

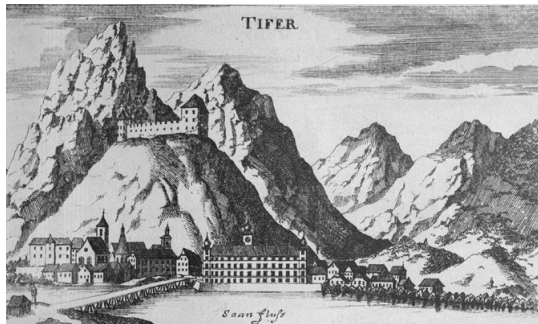
Magdalena Hrastnik in Srečko Maček

LAŠKI PASIJON SKOZI ČAS (1645–2015)

Povzetek

Pasijon (lat. trpljenje) oziroma pasijonske procesije imajo bogato izročilo po vsej srednji Evropi. Razvile so se iz liturgične drame, ene izmed zvrsti duhovne drame v 10. stol., ki se je naprej izvajala v cerkvi in se nato konec 14. stol. preselila na prosto.

Prva uprizoritev na Slovenskem je v virih izpričana leta 1617 v Ljubljani. Pasijonske procesije so nato v 17. in 18. stol. uprizarjali v mnogih krajih, med drugimi tudi v Laškem. A najbolj znane so uprizoritve Škofjeloškega pasijona (1721), predvsem po zaslugi ohranjenega besedila, ki ga je napisal kapucin Romuald (Lovrenc Marušič).



Laško, Georg Matthäus Vischer, 1681, vir www.kamra.si

Prve izpričane pasijonske procesije so se odvijale leta 1645, in sicer ob sedmih postajah križevega pota k Šmihelu, tedaj imenovanem Oljka ali Oljska gora, ki je bil postavljen med leti 1642 in 1648. Pasijonske procesije so se z igralci križevega pota pomikale s tedanjega trga na Kostelj in od tod od postaje do postaje na vrh Oljke, kjer je bilo križanje. Bile so v slovenskem jeziku. Igralci so imeli posebna oblačila in ustrezna mučilna orodja, med igro so peli. V 18. stoletju so pasijonske procesije preselili v dolino, na relacijo Laško–Marija Gradec (do 1870). Pasijonska tradicija je bila kasneje ponovno obujena; najprej v tridesetih letih 20. stol, z uprizarjanjem t. i. Gregorinovega pasijona, nato leta 1985, v izvedbi tedanje župnijske mladinske veroučne skupine. Slednja obuditev je tudi temelj vsem nadaljnjim petim uprizoritvam v letih 1989, 1996, 2000, 2014 in 2015.

LAŠKI PASIJON

**Abstract**

Passions (Passion - lat. suffering), or passion processions, have a rich tradition throughout Central Europe. They developed from liturgical drama, one of the types of spiritual drama in the 10th century, which continued to be performed in the church and then, at the end of the 14th century, moved to the open.

The first performance in Slovene is attested in 1617 in Ljubljana. Passion processions were then staged in many places in Slovenia in the 17th and 18th centuries, including Laško. The most famous, however, are the performances of the Škofja Loka Passion (1721), mainly thanks to the preserved text written by the capuchin Romuald (Lovrenc Marušič).

The first attested passion processions took place in 1645 at seven stations of the Stations of the Cross to Šmihel, then called Oljka or Oljska gora, which was erected between 1642 and 1648. The passion processions moved with the players to the Stations of the Cross from the then market square and from there from station to station to the top of Oljka, where the Crucifixion was enacted. The passion plays were in Slovene. The actors wore special clothing and carried appropriate torture tools. During the play, they sang suitably serious songs. In the 18th century, passion processions moved to the valley on the route Laško - Marija Gradec (until 1870). The Passion tradition was revived first in the 1930s with the staging of 'Gregorin's Passion' and then in 1985 performed by the then parish youth religious group. The latter "revival" is also the basis for all five subsequent performances in 1989, 1996, 2000, 2014 and 2015.

ŠMIHELSKA NEDELJA

Ko se peljemo iz Celja proti Laškemu, kaj kmalu zagledamo na hribu, desno nad Zdraviliščem Laško, cerkev z dvema zvonikoma. Čudovit pogled, ponos Laščanov, ki nas navdaja z optimizmom, vedno znova in znova, ko se utrujeni na večer vračamo v svoje domove. Sv. Mihael nas znova pozdravlja in tehta naša dobra dela. Tako ga slišim govoriti: „Nič hudega, če se je tehtnica danes prevesila v slabo. Le pogum. Jutri bo bolje.“

In znova se zvesti v Gospodu odpravimo spat z živo podobo cerkvice na gori, ki mnogokrat, ovita v megleni pajčolan, dviga duha in krepi srce za novi dan. Že

preko 400 let kraljuje nad mestom nadangel Mihael. In kljubuje vojnam, eksplozijam v bližnjem kamnolomu, strelam in potresnim sunkom. Leta 2020 je potres močno poškodoval oba zvonika. Ljudstvo pod njim se znova zbere in popravi poškodovano ostrešje in zidove.

Z neko sveto pobožnostjo zremo na šmihelsko cerkev. Slovesno prihajamo do nje mimo dveh angelov na stebrih pred cerkvijo. Vedno znova vsi ljudje dobre volje, verni in neverni, občudujemo velik kip nadangela Mihaela na glavnem oltarju in zastane nam dih v pobožni tišini glavne ladje. Če so prižgane še sveče, je tako, kot bi prišli v nebesa. Cerkev je zelo prostorna, kar nam zastavlja vprašanje, ali je bila kdaj polna vernikov. Kdo so bili ljudje, ki so se toliko stoletij zatekali sem po blagoslov, po pomoč v težkih časih?

Pa smo tam ...

Daleč v preteklosti, ko je po naših krajih sejala smrt – kuga, o čemer pričajo tudi mnoga kužna znamenja.

Cerkev je bila zgrajena v zahvalo za rešitev iz te strahote in groze, ki je ni in ni bilo konca.

Kapelice ob poti do šmihelske cerkve (ohranjene so zadnje tri) nas ponesejo v tisti čas in naenkrat vidimo gruče ljudi, ki se pomikajo od kapelice do kapelice proti cerkvi. Spokorno in ponižno hodijo, se ustavijo in nato s solznimi očmi, ganjeni, ker so videli podobe Kristusovega trpljenja, stopajo dalje, do vrha, do sv. Mihaela, ki bo izmeril njihova srca na tehtnici, ki nikoli ne laže. Vsako postajo so izkusili v življenju, Jezusov križ je tudi njihov. Globoke rane je zarezala kuga v njihova življenja. Vsakdo je izgubil katero od svojih najdražjih oseb. Zdaj ve sleherni izmed njih, kako težak je Jezusov križ. Ampak, če je On, ki ni v življenju popolnoma nič zagrešil, moral toliko trpeti, trpeti za nas, za naše grehe, so zmogli tudi ljudje na šmihelski kalvariji.

Nadangel na gori je videl stisko ljudi, sprejel njihova čista srca in odvrnil bolezen iz dežele. V to romarsko cerkev so se zgrinjale množice od blizu in daleč. Noč pred šmihelsko nedeljo so preživeli v molitvi in prepevanju. Hvaležna srca so bila to. Na nedeljo sv. Mihaela je bila slovesna maša polna radostnega petja. To so bili najbrž prvi začetki pasijonskih procesij, ki so tako zelo zaznamovale tisti čas, da še danes lahko občudujemo cerkve in kapelice pa tudi kužna znamenja. Po maši so odšli vsak po svoje – na obisk k znancem, sorodnikom in prijateljem. Povsod je dišalo po pečenki in orehovi potici. To je bil praznik nad prazniki, skoraj kot druga velika noč.

Po dobrih 300 letih, ko sem na svet prišla jaz, je bilo veselje na šmihelsko nedeljo enako živo kot v preteklosti. Skozi veliko rodov se je hvaležnost prenesla na naš rod, na danes, za jutri. Kot otrok sem se te nedelje mnogo bolj veselila kakor velike noči. Na ta dan smo namreč imeli res veliko obiskov, ki so nama z bratom

prinesli raznovrstne dobrote. Prišli so sorodniki po očetovi in materini strani. Vsi so bili zelo prijazni. Sprehajali so se po vrtu in okoli kmečkih poslopij, občudovali okensko cvetje, okušali domače vino in potico, domač kruh in prekajene dobrote. Skratka, vsega je bilo dovolj. To čisto veselje šmihelske nedelje je bogatil še god mojega strica Mihaela in sestrične Mihaele. Tudi še danes poimenujejo mladi starši otroke po tem svetniku. Kako čudovito! In s kolikšnim ponosom.



Šmihel nad Laškimi, 2021. Foto Damjan Kolšek.



Marija Gradec pri Laškem, 2021. Foto Damjan Kolšek.

K MARIJI NA SKALI

Reka Savinja na poti iz Laškega proti Rimskim Toplicam naredi velik ovinek v desno. In prav nasproti tega ovinka, levo na skali, stoji cerkvena z obzidjem še iz časov obrambe pred Turki, posvečena Karmelski Materi Božji. S svojo slikovito podobo me spominja na Bled. Prav pod cerkvijo so preteklo leto (2021) zgradili most čez Savinjo, ki zdaj še posebno vabi k Mariji na skali.

Tudi naju z možem Martinom je vabila leta 1985, saj sva se v njej poročila. To je bila takrat velika redkost, saj so se zakramenti podeljevali izključno v nadžupnijski cerkvi sv. Martina v Laškem. Midva pa sva imela lepe spomine iz otroških let, ko sva s starši rada zahajala v to cerkvico k sv. Mašam in procesijam, on ministrirat, jaz pa „ročce trosit“.

Marija Gradec je cerkvena procesij. Tam so bile procesije že v času, ko režim v preteklosti tega ni dovolil. Do nje je nekoč vodila pot mimo kapelic, vse od župnijske cerkve po zgornji glavni cesti, mimo pivovarne, pod železnico, do podnožja skale, na kateri stoji cerkev. Moji stari starši so se še spominjali, kje so bila vsa ta znamenja, da je bila to pot pasijonske procesije s križanjem na obzidju (moralo je biti veličastno), kasneje pa zaradi množice gledalcev zadaj na Bartolovem travniku. Obsodba je bila verjetno na Glavnem trgu, bičanje na Orožnovem trgu (kip Ecce homo so žal odstranili), nato so sledile postaje. Kapelice so bile vzdane v zidove hiš (Železnina, Konfekcija – danes papirnica), kjer so danes izložbena okna. Ohranjena je le Hrasteljeva kapelica. Kjer je bila nekoč znamenita Ana kapela, stoji sedaj nekaj pivovarniških palet. Zob časa je kmalu zasul kapelo pri Zidanskem, ko so zgradili železnico. Na travniku pod Marijino cerkvijo je stal kamnit kip Marije, kot bi hoteli reči, da je Jezus zadnje postaje križevega pota lažje zdržal, saj je šla za njim njegova mati Marija. Na samem pobočju so tri kapelice že obnovljene, ena pa še čaka na obnovo.

To neverjetno bogato pot pasijonske procesije bi bilo nujno obnoviti. Ko smo se leta 1985 odločali o prizorišču pasijona, je bila naša režiserka Ljudmila Turnšek, por. Treven zelo navdušena nad idejo obnove poti. Zaradi varnosti in ljubega miru smo se potem odločili za uprizoritev v atriju župnišča. Ljudje tedanjega časa tega gotovo ne bi razumeli. Enim bi bilo v spotiko, drugim pa v posmeh.

Slovenski človek se je vedno rad zatekal v Marijino varstvo. V težkih časih jih je prav Marija obvarovala pred Turki, ki so pustošili po naših krajih. Ljudje so se znali zahvaliti za rešitev in v znak hvaležnosti še danes zelo radi poromamo na Marija Gradec. Zame je to Medžugorje v malem ali Brezje, ki ga imamo skoraj na hišnem pragu.

Tudi danes so težki časi. Mogoče težji, kot se zavedamo. Vse gre nekako mimo nas, brez pravega zavedanja. Če kdo huje zboli za covidom-19 ali celo umre, mi slimo, da je trpljenje nekje daleč, na drugem planetu. Kot bi imeli zakrknjeno srce,

ki je pozabilo, da v njem prebiva naša duša, katere hrana je molitev in je živa samo takrat, ko se razdaja drugim.

Zdramimo naša srca, da bodo naše duše zaživele in živele za večnost!

Magdalena Hrastnik – scenaristka in režiserka (1996, 2000, 2014 in 2015)

1934–1936

V 30. letih prejšnjega stoletja so Laščani ponovno obudili pasijonsko tradicijo z uprizoritvijo besedila Edvarda Gregorina (1897–1960) *V času obiskanja* na trgu pred cerkvijo sv. Martina. Časnik *Slovenski gospodar* (8. 7. 1936) je poročal: »*Dan za dnem se vršijo vaje, saj nastopi pri tej veliki igri na prostem pred farno cerkvijo okoli 200 oseb. Za to prireditev so že sedaj postavili ogromen oder, za katerega so porabili nad 200 kubičnih metrov lesa. Les so darovali naši zavedni župljani, vse ostalo težko delo pa so izvršili naši vrli okoliški kmečki fantje. To veliko prireditev, kakršne Laško sploh še ni videlo, vodi priznani strokovnjak dramatik g. Vavpotič. Vse ostalo podrobno delo pa leži večinoma na ramah našega agilnega prijatelja mladine g. kaplana Al. Bratuše. Občinstvo že težko pričakuje uprizoritve te lepo igre, ki se bo vršila sredi meseca julija.*«



Gregorinov pasijon v Laškem leta 1936, vir www.kamra.si

IZ KORENIN ...

Zgodovina je učiteljica življenja. Da takšna definicija drži, lahko potrdiš, ko sam prehodiš kar nekaj svoje življenjske poti.

Danes lahko mirno trdim, da je to res. Živimo iz korenin svojih pradedkov in prababic, dedkov in babic, starih tet in stricev ter drugih sorodnikov. Vedno me je zanimalo, od kod prihajam, kdo so moji predniki.

To je podobno, kot bi iskal kompas za življenjske odločitve. Kar nam pripovedujejo v otroških letih, ko imamo široko odprte radovedne oči, v mladosti ponotranjimo in prav to nam daje vir moči in smisel življenja.

Moja stara teta (Terezija Kolšek, rojena leta 1900) je imela v predalu shranjeno fotografijo Pasijona iz leta 1936, na kateri Jezus v beli haljici nese križ. Zanimalo me je, kaj je to. Čeprav se s teto Trezo nisva dobro razumeli, je bila tema Pasijona zanjo tako sveta, da jo je vedno znova delila z menoj. Treza je hodila pospravljat po gosposkih hišah v Laškem in pomagala pri raznovrstnih opravilih v župnišču. Sodelovala je v Marijini družbi, zato je bila tudi povabljena k pasijonskim igram. Zelo se je veselila, saj je bila sprva izbrana v skupino jeruzalemskih žena, ki jočejo pri 8. postaji križevega pota. Po nekaj vajah jo je režiser prestavil v množico, ki hujska pri Pilatu. Najbrž je režiser opazil, da je pogumna, saj so bili igralci razdeljeni med gledalci in so kar od tam kričali proti Jezusu.

Tega pa ni zmogla in ni šla več na vaje. »Da bi proti Jezusu nastopala. Kakšen človek pa si, da lahko to počneš?« je velikokrat dejala. Pasijon je tako rajši gledala od daleč. Njena zgodba se me je dotaknila do te mere, da sem jo vedno znova obnavljala v svojem srcu in tudi upala, da bi bila nekoč tudi moja zgodba, moja izkušnja.

Leta so tekla in v začetku srednje šole sem se pridružila veroučni skupini v Laškem. Bili smo močna skupina, ki smo se družili ob petju mladinskih pesmi in pomagali pri obnavljanju cerkvenih ostrešij. Tega nam najbrž danes ne bi dovolili. Hodili smo tudi peš na romanja na Svetino in na podružnice. Lepo smo se imeli. V skupini smo se našli tudi pari, ki še danes vztrajamo skupaj na zakonski poti.

Velikokrat je beseda nanesla na Pasijon, a ni bilo pravega voditelja, da bi si upal to realizirati. Prijateljica iz skupine, Ljudmila Turnšek, por. Treven, je v času študija slovenščine naletela na Škofjeloški pasijon. Bil je še v starem jeziku, zato je bila zanj potrebna transkripcija. Gabrijela Škorja, por. Pirš je z velikim veseljem priredila prvi dve sliki iz tega pasijona, ki smo jih uprizarjali vse do zadnje izvedbe, tako sta nam bili všeč.

Za uprizoritveni prostor smo izbrali atrij župnišča, kjer so potekale skoraj vse »predstave«.

Leta 1985, ko smo pripravili prvo uprizoritev, je moja stara teta še živela. Bila je že v letih in bolehnna. Pasijona si ni mogla več ogledati. Ko smo ji pokazali fotografije, je rekla: »Zdaj je vse drugače. Ni tako, kot je bilo takrat. Kje so konji? In Pilatov prestol?« Še vedno je v srcu nosila podobe iz leta 1935, ki so bile zanjo najodličnejša verska izpoved.

Pa vendar je svojo očaranost in zazrtost v svetost podob iz Pasijona, vznemirljivo dramatično izkušnjo prenesla name, da sem z živim ognjem pomagala ogreti mnoge in jih povabiti k sodelovanju. Tega ne bi zmogla Ljudmila sama, pa tudi jaz sama ne. Skupaj pa sva prebili led, saj sva si upali skupaj začeti. In odlična mladinska veroučna skupina je pogumno pristopila k Pasijonu s prvo režiserko Ljudmilo Turnšek Treven.

Magdalena Hrastnik – scenaristka in režiserka (1996, 2000, 2014 in 2015)

1985

Po petdesetih letih je mladinska veroučna skupina pod vodstvom režiserke Ljudmile Turnšek Treven nadaljevala tradicijo pasijonskih iger v Laškem. Oživitve pasijonskega dogajanja v Laškem še v času, ki ni bil naklonjen javnemu predstavljanju verskih vsebinam, predstavlja nekakšen most med zgodovinsko tradicijo z začetki v 17. stol. v čas 20. in 21. stoletja.

V počastitev nove maše Jožeta Hrastnika je bilo v atriju župnišča Laško v juniju in septembru enajst uprizoritev. Avtobusi so prihajali iz oddaljenih krajev Slovenije in avstrijske Koroške.



Vhod v Jeruzalem. V vlogi Jezusa je nastopil Martin Hrastnik. Župnijski atrij, 1985.



Umivanje nog. V vlogi Jezusa Martin Hrastnik, na desni novomašnik Jože Hrastnik v vlogi apostola Tomaža. Župnijski atrij, 1985.

1989

V počastitev nove maše dr. Ivana Platovnjaka so bile v atriju župnišča štiri predstave.



Maziljenje v Betaniji. V vlogi Jezusa Martin Hrastnik, v vlogi Marije Magdalene pa Betka Bovha. Župnijski atrij, 1989.

VELIKA STVAR ZA NEPRIJAZNI ČAS⁴¹

V osemdesetih letih smo imeli zelo močno veroučno skupino. Zaigrali smo kakšno igrico za božič. Velik problem je bilo dobiti primerno besedilo. In ker ga ni bilo, sem ga pač napisala.

Veliko smo bili skupaj z Deželakovimi. Na avstrijskem Koroškem so imeli »strica Tinčka«. To je bil duhovnik Martin Belej, ki je prišel velikokrat na Trojno; nečaki Ciril, Tilka in Nasta pa so ga obiskovali v Avstriji. Ker sta imeli Tilka in Nasta avto, sta me večkrat povabili zraven. S stricem Tinčkom smo se veliko pogovarjali in prišli na temo pasijona, ki so igrali v Laškem v 30. letih prejšnjega stoletja. O njem nam je pripovedovala tudi Deželakova mama na Trojnem. Stric Tinček pa nas je na enem »avstrijskem obisku« peljal na Gradiščansko, kjer so ga takrat uprizarjali. Na prostem. S konji. Bilo mi je sicer všeč, le da sem ga dojemala bolj kot predstavo za oči in ne za dušo. In že takrat sem si rekla, da mora biti pasijon nekaj osebnega, globljega.

Ne vem, kdo je prišel na idejo, da bi naša skupina igrala pasijon in tako nadaljevala laško tradicijo. Malo sem pogledala za besedili, a nisem ničesar našla.

⁴¹ Laški pasijon 2015, str. 8–9.

Razen besedila, ki je bil napisan še v bohoričici. Takrat sem bila študentka na Filozofski fakulteti in sem (teoretično) poznala tudi Drabosnjakove igre, pa me ni nič prepričalo. Zato sem enostavno vzela vse evangelije in začela pisati. Kake formalne teološke in dramaturške izobrazbe nisem imela. Vse je bilo le »po občutku«. Ker sta mi bila všeč slikovitost in jezik Škofjeloškega pasijona, sem en del tega vključila v besedilo. Maziljenje v Betaniji pa sem dodala, ker se mi je zdelo dramsko zelo razgibano, polno simbolike in skozi hrepenenje ženske, ki se sreča z Jezusom, sem hotela izraziti tudi malo svojega hrepenenja po Božjem. Kar se tiče glasbene spremljave, je bila pokojna Cilka Hrastnik dobra poznavalka klasike. Skupina fantov, z Martinom Hrastnikom na čelu, je prevzela fizična dela (oder, garderobe). Igralcev je bilo premalo, zato se je Martin domislil Rečice in pritegnil nekaj dobrih igralcev s tega dela Laškega.

Po premieri nisem imela nobenih občutkov, ne dobrih ne slabih, čutila sem le veliko utrujenost in negotovost. Šele pozneje se je izkazalo, da smo pravzaprav naredili kar veliko stvar za tisti neprijazni komunistični čas. Celo v Delu je bila ena majhna novička. Podpiral nas je takratni župnik Jože Horvat, pohvalil pa nas je tudi dr. Jože Ramovš, ki je bil duhovna avtoriteta »izven župnije«. In seveda prijatelji, starši ... Nekateri so se zavedali, da se lahko takšna duhovna drama hitro sprevrže v svoje nasprotje ali pa se lahko zlorabi.

Hvala Bogu se to ni zgodilo. Šele pozneje sem se prav zavedela teže takih uprizoritev. Kdo smo mi, da smemo prikazovati najhujšo dramo človeštva?! Spominjam se, kako težki so bili še nekaj let po predstavi moji petki. Tisti, ki vstopajo v pasijon s pravim duhom, jim vsekakor ni lahko.

Ljudmila Turnšek Treven – scenaristka in režiserka (1985, 1989)

1996

Z mnogimi spremembami in dopolnitvami v scenariju, ki jih je pripravila režiserka Magdalena Hrastnik (roj. Kolšek), je bil pasijon ponovno uprizorjen v počastitev prvega obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji.

Tri uprizoritve so bile v Kulturnem centru Laško in ena na dvorišču pri kapucinih v Celju. Posebnosti tega pasijona so bile: prvič uprizorjen angel na Oljski gori, križ, ki si ga je iztesal igralec Jezusa sam, ter v živo upodobljen mrtvaški ples, in sicer po freski iz cerkve sv. Trojice v Hrastovljah.



Na Oljski Gori. Jezusa upodablja Martin Hrastnik, Petra Kovač (por. Horvat) pa igra angela. Kulturni center Laško, 1996.



Jezus sreča svojo mater. V vlogi Jezusa Martin Hrastnik, Renata Štor (por. Kolšek) v vlogi Marije. Kulturni center Laško, 1996.

2000

Na prelomu tisočletja, ob sinodi na Slovenskem in v svetem letu 2000, je bil pasijon ponovno uprizorjen štirikrat v atriju laškega župnišča. Takrat je dobil naziv Laški pasijon. Režiserka Magdalena Hrastnik se je ponovno lotila pisanja scenarija in je dosledno sledila evangelijskim pisateljem.

Na novo sta bili napisani liki *Zadnja večerja* in *Oljska gora*. Marijina podoba je dobila ob Jezusu svojo pravo razsežnost, prvič je nastopil pevski zbor, s zborovodkinjo Matejo Škorja, pridružilo se je večje število otrok, pasijon se je zaključil z binkošno podobo.



Pod križem. V vlogi Jezusa je nastopil Martin Hrastnik, Vesna Vodišek je upodobila Marijo, Tilen Žibret pa apostola Janeza. Župnijski atrij, 2000.



Zaključni prizor z binškojnimi ognji v rokah. Župnijski atrij, 2000.

2014

V počastitev nove maše Ivana Hrastnika so bile v atriju župnišča Laško v režiji Magdalene Hrastnik štiri uprizoritve. Dodani sta bili še sliki *Snemanje s križa* – *pieta* in *Jezusov pogreb*. Vstajenje je prvič spremljal zbor z orkestrom in zapel Händlovo Alelujo, pod vodstvom zborovodkinje Teje Ulaga. Sodelovalo je več kot 100 igralcev, pevcev in instrumentalistov.



Snemanje s križa. V vlogi Jezusa je nastopil Klemen Jager. Župnijski atrij, 2014.



Pasijonski orkester. Župnijski atrij, 2014.

2015

Zadnja uprizoritev zaokrožuje laško pasijonsko tradicijo v letu okroglih obletic: 370. obletnica prvih uprizoritev pasijonskih procesij mimo sedmih postaj križevega pota na Šmihel (1645) in kasneje na Marija Gradec (do 1870); 80. obletnica uprizoritve Gregorinovega pasijona *V času obiskanja* v 30. letih 20. stoletja pred laško cerkvijo (1934–1936); 30. letnica prve povojne uprizoritve v župnijskem atriju (1985). Sodelovalo je 120 igralcev, pevcev in instrumentalistov, med njimi 30 otrok. V šestih uprizoritvah si ga je ogledalo več kot 1 000 gledalcev.

Laški pasijon, molitev na odru, je slikovna upodobitev Jezusovega trpljenja po evangelijskih odlomkih, od vhoda v Jeruzalem, maziljenja v Betaniji, Marijine podobe, zadnje večerje, Oljske gore, sodbe pred Pilatom do križevega pota in vstajenja.



Vhod v Jeruzalem. V vlogi Jezusa je nastopil Klemen Jager, tedanji kaplan v Laškem. Župnijski atrij, 2015.



Zadnja večerja. V vlogi Jezusa je nastopil Klemen Jager. Župnijski atrij, 2015.



Jezus (Klemen Jager) na Oljski gori. Zadnja večerja. Župnijski atrij, 2015.



Jezus (Klemen Jager) pred Pilatom (Jožef Knez). Župnijski atrij, 2015.



Jezus (Klemen Jager) sreča svojo mater (Lucija Ojsteršek). Župnijski atrij, 2015..



Pieta. Mrtvi Jezus (Klemen Jager) in jokajoče žene, od leve: Marija, Lazarjeva sestra (Elizabeta Leskovšek), Marija Kleopova (Betka Burger), Marija Magdalena (Petra Horvat) in Marija, Jezusova mati (Lucija Ojsteršek). Župnijski atrij, 2015



Zaključni prizor s slovesno zapeto Händlovo *Alelujo*. Župnijski atrij, 2015.

TUDI DANES SO PRELONNI ČASI ...

Čas, v katerem živimo, ko nas pestijo razne kuge sodobne družbe, začenši z virusi in odvisnostmi vseh vrst, kar kliče po poglobljeni molitvi in spokornosti, kot so bile nekoč pasijonske procesije. V hitrem vsakdanjem življenjskem tempu človeštvo vendarle nič ne napreduje in le stopica na mestu. Karantene so nas za hip ustavile, da smo se z bali za gola življenja, a ko je nevarnost minila, smo hitro pozabili nanjo. Manjka nam hvaležnosti za premnoge darove, ki jih vsak dan prejemamo in nikakor niso samoumevni.

Ko se je rodil Jezus, so modri z vzhoda opazovali nebo. Videli so nebesna znamenja, planete in zvezde, ki so se v času Jezusovega rojstva prav posebno postavili na nebu. Za modrece je bil to znak, da se dogaja nekaj posebnega, prelomnega, novega, enkratnega, nekaj, česar nikakor niso hoteli zamuditi, ampak so želeli biti poleg med prvimi. Vse so pustili in šli na dolgo pot za zvezdo.

Tudi danes so prelomni časi, ko se bo treba ustaviti in zadihati drugače. Razbrati prave vrednote in živeti zanje. Največji dar so naša življenja. Človek pa ni samo skupek celic, ampak tudi duhovno bitje, ki potrebuje poleg telesne tudi duhovno hrano. Te ni nikoli preveč. Vsak človek je planet zase, ima »svoj prav« ...

Uskladiti neskončno paleto resnic in odnosov je mnogo težje, kakor gledati v nebo in se tolažiti, da bo že kako. Zgraditi in ujeti pravi trenutek, da se rodi pasijon ali kakšen drug kulturni dogodek je umetnost in veliko veselje. Tega veselja si želim in upam in verujem ter ljubim že danes.



Magdalena Hrastnik – scenaristka in režiserka v letih 1996, 2000, 2014 in 2015.

Uporabljeni viri in literatura:

Arhiv Kulturnega društva Koral.

Jelovšek, Edo. *Zgodovina Laškega*, Knjižnica Laško, 2002.

Laški pasijon 2015, KD Koral, Župnija sv. Martina, Laško, 2015.

Laški zbornik 2007, Knjižnic Laško, 2007.

Maček, Jože. *Laško skozi stoletja*, Celjska Mohorjeva družba, 2013.

Foto arhiv Laški pasijon, izbor fotografij Damjan Kolšek.